

SEZĂ TOARĂ

Anul 1.

Decembrie 1892—ianuarie 1893

No. 9 și 10

PETRE FĂT-FRUMOS

(Poveste)

A fost un împărat, și împărăteasa lui nu făcea copii. Intr'una din zile a plecat împăratul la vinătoare, ca de obicei. In tot dea-una când pleca el la vînat, trebuia să ia în scris toate cîte avea în casă și împrejurul casei. căci alt-fel, ce rămînea ne scris, i le lua zmaul.

Pe cînd era în pădure la vînat, l-a cuprins un întuneric de nu știa el încotro s'apuce. Mai târziu aude un glas strigînd: «Impărate! imi dai ce ai uitat ne scris a casă, ca să te luminez.»

— Ți-oiu da, răspunde împăratul.

După această făgăduința, el s'a luminat. Cînd a venit acasă, a întreat pe împărăteasa ce a uitat nescris, și căutînd toate lucrurile, a văzut că toate erau scrise; dar lor nu le a venit în minte că fătul din pîncele împărătesei n'a fost înscris, căci nici nu știa împăratul că ea e îngrunată.

După ce s'a împlinit timpul, a dat D-zeu și împărăteasa a născut un băiat. Ce bucurie nespasă a avut împăratul că a căpătat și el un băiat.

L-a botezat și i-a pus numele *Petre făt-frumos*.

Peste vr'o cîte-va zile, iată ca vine un nour mare cu fulgere și trăsnete și cuprinde în întuneric toată curtea împărătească, și din nour s'auzea strigînd: «Dă-mi, imparate, ce ai uitat ne scris a casă!»

Impăratul avea două țigănci roabe, cari născuse cîte un băiat o dată cu împărăteasa. Iea, împăratul, un băiat de țigănci și-l dă zmaului, socotînd că s'a plăti cu dînsul. Zmaul

il iea îndată și pleacă cu dînsul ; ajunge într'un șes și se pune să se odihnească pe iarbă. Dar copilul din brațele zmaului zice : «Aolica ce mai șatre bune am face pe șesul asta.»

Zmăul, cînd l-a auzit că vorbește țigănește, l-a izbit o dată de pămînt, și s'a făcut bucăți.

Pleacă repede înapoi la împăratul cu fulgere și trăsnete, și-i cere să-i dea ce-a uitat ne-scris acasă.

Ce sa tacă împăratul ? se duce și iea și cel-lalt băiat al țigancei și i-l dă.

Zmăul îl iea și pleacă cu dînsul. Ajunge într'o pădure și se pune jos să se odihnească. Da băi-tul cel de țigan zice : «Aoleo! ce mai lemne bune de cărbuni!»

Cînd aude zmăul că și acesta e de țigan, îl trîntește și pleacă înapoi la împăratul tunînd și fulgerînd, și mai mînios cere ca să-i dea ce-a uitat ne-scris acasă. Atunci împăratul a început a plînge, s'a dus la leagănul copilului, i-a tăiat degetul cel mic de la mîna dreaptă ca să-l aibă, și pe dînsul l-a dat zmaului. Zmăul l-a luat și a plecat cu dînsul... A ajuns pe un deal și acolo s'a pus să se odihnească ; da băietul zise : »Ce frumos loc pe dealul ista de făcut un palat împîrătesc. Zmăul s'a încredințat că este fiul împăratului, l-a dus acasă la zmaoăica lui, l-a hranit bine cu cele mai bune bucate, ca să crească mare și să se îngrașe bine, căci aveau de gînd sa-l taie și să mînce zmău carne de fecior de împărat. Băietul se făcuse mare. Acuma zmeii aveau trei fete, și fata cea mai mică se amurezase de Petre făt-frumos și trăiau bine amîndoi. Inșă fetele zmeilor erau tustrele asemenea, în cît nu le puteai deosebi una de alta, așa semănau de bine.

Acuma zmăul pusese în gînd să taie pe Făt-frumos și ca să-i găsească pricină. i-a zis: Petre Făt-frumos ! dacă-i gîci tu mîne care este fata cea mai mică, eu nu te-oîu tăia ; dar dacă nu-i gîci, am să te taiu.

Dar Rea-Silva, fata cea mai mică a zmaului, îi spusese lui Făt-frumos, că numai pe atîta o s'o cunoască el că ea este fata cea mai mică, că are să stea atunci o muscă pe nasul ei.

A doua zi aduce zmaul pe tus-trele fetele sale, le pune de rind și apoi întreabă pe Făt-frumos :— »Petre făt-frumos! spune-mi care-i fata cea mai mică? «De unde era s'o cunoască el, dacă erau tot una și una. Numai ce vede că o muscă stă pe nasul Rea-Silvei; el atunci și pune mina pe dinsa și zice : »Asta e !»

Zmaul vazind că a gicit-o, nu l-a tăiat. A doua zi vorbește Rea-Silva cu Petre făt-frumos și-i zice ; »Petre făt-frumos ! tata tot o să te taie pe tine, aidi, mai bine, să fugim la noapte».

—Bine, să fugim dar, răspunde Petre făt-frumos.

Peste noapte se scoală Rea-Silva și stupește în pat o data, în mijlocul casei o dată, și la ușa o dată ; iese din odaia ei încetișor și pleacă cu Făt-frumos.

Tocmai ea era de rind ca să ducă dimineața cafeaua cu lapte la tatăl său.

Dimineața, așteaptă zmaul pe Rea-Silva cu cafeaua, ea nu mai vine. Se duce și strigă la ușa : »Rea-Silva» ! Stupitul cel din pat îi răspunde : »Iacă vin.

Vede zmaul că ea nu mai vine, și mai strigă o dată : »Rea-Silva»!

Stupitul din mijlocul casei îi răspunde : »Iacă vin, să mă imbrac.»

O mai strigă apoi și a treia oară; stupitul cel de la ușa deschide ușa. Zmaul așteaptă și vede că nu mai vine nimine. După aceea se scoală zmaoica, se duce și o caută peste tot locul și vede că nu e nici ea nici Petre făt-frumos. Atunci vine înapoi la zmau și-i zice : —Vezi, că a fugit curva și tâlharul. Du-te repede după dinșii și-i prinde.— Se scoală zmaul și pornește după dinșii.

Rea-Silva aude tunind în urmă lor și zice: Petre făt-frumos ! Ia uită-te în urma și vezi, nu se vede vr'un nour? —Ia mare negură vine, răspunde Petre făt-frumos.

—Dacă e așa, zise Rea-Silva, eū m'oiū face o mănăstire deșpită și tu fă-te un călugăr bătrîn cu două toiège de abia să și ridici genele ochilor, că tata o să te întrebe : »N-ai vazut o fată și-un flăcău trecînd pe aici ? Tu să-i răspunzi

că ai văzut trecînd pe aici o fată și un flăcău, cînd ai fost tînăr.»

Cum zise așa se și făcură: fata o mănăstire risipită și băiatul un călugăr bătrîn.

Ajungînd zmăul pe la mănăstire, întrebă pe călugăr: N-ai văzut, părinte, trecînd pe aici o fată și-un flăcău?

—Ba i-am văzut cînderam eu tînăr, răspuse călugărul.

—Nu, astăzi dimineața, adăogă zmăul.

—Apoi n-am văzut, răspuse călugărul. Atunci zmăul se întoarse înapoi; iar ei plecară mai nainte.

Ajungînd zmăul acasă, spuse zmăoaicei că n-a găsit de cît o mănăstire risipită și un călugăr bătrîn. Zmăoaica îi zise: «Pleacă înapoi, prostule, că mănăstirea a fost curva și călugărul a fost tîlharul». Zmăul pornește înapoi după dinșii.

Rea-Silva iar aude tunînd în urma lor și-i zise lui Petre făt-frumos:

—La uită-te înapoi și vezi nu vine vr-un nour.?

—Ba mare nour vine, răspuse Făt-frumos.

—Fă-te tu un băiețel mic în pielea goală și cu o prăjină în mină, că eu m-oiu face o holdă cu malaiū mărunțel și să tot alungî vrăbiile din holdă, și cînd a trece tata pe aici o să te întrebe: «n-ai văzut, băete, trecînd pe aici o fată și-un flăcău? și tu să-i spuî: am văzut, cînd a arat tata holda asta».

Ajunge zmăul la holdă întreaba pe băiat: Măi băiete! n-ai văzut trecînd pe aici o fată și un flăcău?

—Ba i-am văzut, cînd ara tata la holda asta, răspuse băietul.

Zmăul, văzînd că nu-i găsește, se întoarce înapoi acasă și-i spune zmăoaicei că n-a găsit de cît o holda cu malaiū mărunțel și un băiețel cu prăjina în mină alunga vrăbiile.

—Ei prostule! răspuse zmăoaica; holda a fost curva, iar băietul a fost tîlharul. Șezi prostule acasă că mă duc eu sa-i iau ochii și-ai să vezi cum am să-l las chior.

Pleacă zmăoaica după dinșii. Rea-Silva uitîndu-se înapoi, vede venînd asupra lor un nour mare și-i zice lui Făt-frumos:

—Tu, Petre fat-frumos, să nu te uiți înapoi că acum vine mama; căci cum te-î uita înapoi, îții-a ochii și rămiu chior. Și văzînd că s'apropie mă-sa de dinșii, îi zise lui Fat-frumos: —Fă-te tu un rătoiu cu penele de aur, și cu m-oiu face o apă mare. Da tu-sății capu în apă și să nu-l scoți afară, numai să bați din aripă. —Și cum ziseră, așa se și făcură: fata se făcu o apă mare, iar flăcăul un rătoiu cu penele de aur.

Ajungînd zmăoaica la apă, zise rătoiuului: Dragul mamei, Petre făt-frumos! scoate căpșorul din apă și uită-te la mama, că mama încă nu s-a uitat în ochisorii matale. Dar rătoiuul nu voia să scoată capul din apă nici de cum. Cînd văzu zmăoaica că el nu vrea să scoată capul din apă, începu a se văicara zicînd: Dragul mamei Făt-frumos! uită-te la mama cît e de supărată, jălită și desplătită de cînd te-ai dus de la mama.

Atunci Petre făt-frumos scoase capul din apă ca s-o vada; zmăoaica îndată-i fură ochii și-o lua la fugă înapoi.

Rea-Silva îi zise: «Vezi prostule, că acum ai rămas chior! nu ți-am spus eu, să nu scoți capul din apă? Acum stai aici, să mă duc la fugă după dînsa și să-ți aduc ochii.

Și Rea-Silva făcu numai de cît să dea o ploae cu peatră după mă-sa, apoi un soare ferbinte și zmăoaica a adormit pe cînd era printr'o pădure. Rea-Silva ajungînd-o, i-a luat ochii dintr'o cutie unde-i pusese mă-sa, pe cînd dormia ea; în locul ochilor a pus o baligă de vacă, și cutia a pus-o binîșor iarăși la loc; iar ea a plecat înapoi, i-a dat ochii lui Făt-frumos și au plecat amîndoi înainte.

Mai pe urmă deșteptîndu-se zmăoaica, s-a sculat și s-a dus acasă cu mare bucurie zicînd către zmău: Ia vezi, prostule, că eu dintr-o dată ducîndu-mă, i-am luat ochii balharului: dar tu, de două ori ai fost și n'ai putut să-îiei nimică,

Însă cînd deschide cutia, vede o baligă de vacă în locul ochilor. Atunci de ciudă sar în sus de la pămînt și se tulnesc de se fac în bucăți, și zmăoaica și zmăul.

Petre făt-frumos cu Rea-Silva a mers, a mers... pînă ce a ajuns la împărăția tătine-său, și ajungînd la barieră a în-

trebat că acolo este împărăția cutăruî împărat. — Da, i-a răspuns unul de la barieră.

Rea-Silva zise atunci lui Petre făt-frumos: «Du-te înainte de-ți vezi părinții, că eū rămîn aici, și mai pe urmă vino, și mă iew și pe mine.

Petre făt-frumos se duse la părinții sei și le spuse că el este feciorul lor și pentru ca să-i încredințeze de adevăr, le arată degetul cel mic de la mina dreaptă care era tăiat de tată-seu. Împăratul numai de cit scoase degetul și punîndu-l la mina lui, s-a lipit îndată.

Împăratul și împărăteasa, văzînd această minune, au rămas înmărmuriți de bucurie, și au făcut veselie mare. Mai pe urmă l-a dus în peșit la fete de împărat, căci și el acum, de bucuria părinților, uitase pe Rea-Silva. Părinții l-au logodit cu o fată de împărat, a făcut nuntă și pe cînd se aflău cu toții la masă, mirele, mireasa, părinții lor și o mulțime de împărați și boeri mari, iată că vine și o biată femeie cu hainele rupte și cu doi hulubi; îi pune de naintea mirelui și miresei și se retrage iar la ușa. Hulubi au început a se minca pînă la sînge. Atunci împăratul a întrebato:

—Femeie, de unde ai adus hulubi aceștia, și pentru ce i-ai pus acolo să se minince?

Dar ea îi răspunse: «vezi cum se minincă hulubi aceștia, tot așa m'am mincat eū cu părinții mei de v-am adus pe feciorul D-voastră a casă. —Petre făt frumos se sculă în picioare și zise: A! asta e Rea-Silva mireasa mea, care m-a scăpat de la moarte; luați-i haine de mireasă și-o imbrăcați, că asta e mireasa mea, că eu de bucuria părinților am uitat de dînsa» Atunci mireasa cea laltă a rămas așa și Petre făt-frumos s-a însurat cu Rea-Silva, și or fi trăînd și-acuma, dacă n'or fi murit.

Hoci Lespezî (Suceava)

culeasă de R. MARINESCU

Note.—Asupra aceste poveștiam defăcut cite-va observații.

Numele eroinei, Rea-Silva, trebuie să surprindă pe ori-şi cine. Încă de când am primit această poveste de la d. Marinescu, am pus la îndoială existenţa acestui cuvînt în limba ţaranului nostru, cel puţin sub forma aceasta Rea-Silva, formă care — dacă ar fi să presupunem că cuvîntul e o reminiscenţă romană — ar fi în contradicţie cu regulile fonetice cari cîrmuesc formaţiunea cuvîntelor româneşti din cele latineşti. De aceea îndată am scris d-ului Marinescu rugîndu-l să-mi răspundă dacă această poveste a auzit-o direct din gura unui ţaran, dacă nu cumva a înlocuit aşa un alt nume prin acel de Rea-Silva şi dacă *ea* din *Rea* se pronunţă că distoug sau ca două vocale deosebite, în caz cînd cuvîntul există în popor. Răspunsul a confirmat în totul îndoiala mea. Povestea a fost auzită de la nişte tîrgoveţi din Lespezi (Suceava) cari o ştiaû de la ţara şi cari, sub înriurirea unei culturi fragmentare şi adese ori dăunătoare, au găsit de cuviinţă să înlocuiască numele popular al eroinei, care ar fi fost el, prin acel mai civilizat de de Rea-Silva. Prin urmare cuvîntul acesta trebuie a fi considerat ca o plantă exotică, şi-l menţin în poveste pentru că nu cunosc numele păstrat în popor.

Acest singur păcat era să lese această frumoasă poveste nepublicată în «Şezătoarea» dacă nu s'ar fi ivit o altă pricină care m-a hotărit s-o public: asămănarea ei cu o poveste din sudul Franţei, publicată cu două luni mai înainte, în *Revue des traditions populaires* (anul al 7-lea No. 1, 14 Ianuar 1892). Povestea se numeşte Firjoine, şi e culesă de d. Louis Morin în Troyes, departamentul l' Aube

Atrag atenţiunea folkloriştelor no tri asupra acestci
nrămănarî.

A. G.

Credinți despre pământ, ceriū și stele.

Credința poporului despre pământ este că D-zeu l-a făcut din început nu rotund ca un măr, cum spun învățații, ci drept, întocmai ca un șes foarte întins, fără dealuri și fără văi; dedesuptul lui e numai apă și el plutește pe apă ca și o scîndură pe un lac, dar că el fiind mai greu ca apa, lesne s-ar cofunda, dacă n-ar sta pe doi pești foarte mari, care-l țin vecinic în spinare. Munții, dealurile și văile s'au făcut în urmă și iata cum. Intr-o vreme, peștii care țin pământul în spinare, infuriindu-se, au început să se svîrcolească tare, și atunci pământul clătindu-se și cutremurindu-se cumplit, pe unele locuri a crăpat tare, formînd văile, iar pe alte locuri valurile mari de desupt a apei l-a ridicat în sus, formîndu-se munții și dealurile. Tot atunci se spune că s-ar fi deschis în pământ și izvoarele, care hrănesc cu apă riurile ce curg prin văi.

Dovada cea mai bună ce o are poporul că pământul stă pe apă e, că cu cît să sapă mai jos în pământ, cu atîta se dă de mai multă apă.

Pricina cutremurului de pământ nu e alta de cît mișcarea peștilor ce țin pământul în spate.

Pământul are margini de jur împrejur și de la marginea lui încolo îi numai apă. Tot pe apa de la marginea pământului stă bolta cerului. La Ierusalim îi buricul său centrul pământului.

Cerul este ca o piele întinsă pe care stau stelele, luna și soarele. Nu e numai ceriul ce-l vedem, dar mai sînt încă alte 6 ceriuri. D-zeu locuște tocmai în al 7-lea ceriu.

Pământul stă locului, iar soarele luna și unele stele se învîrtesc împrejurul lui. Ele au calea lor pe ceriū, pe care lunecă, ca o corabie pe apă, dar din porunca lui D-zeu.

Stelele nu-s alta de cît niște făclii aprinse în ceriū. Să spună că cite sînt pe ceriū, atîtea suflete de oameni sînt pe pământ, și tot deauna cînd se naște un om, răsare și o stea pe ceriū; că prin urmare fie-care om are o stea sau o făclie a lui, care arde în ceriū cît timp trăește omul pe

pământ: iar când moare, îl cade și steaua, adică i se stinge faclia și aceasta-i pricina căderii stelelor.

De aceea chiar, ori de câte ori noaptea să vede căzînd o stea, poporul zice că a murit un om.

Soarele e steaua lui D-zeu, iar luna steaua Maicei D-lui. Stelele mai mari sînt ale oamenilor mari, înțelepți, ale împăraților și Domnilor. Stelele cu coadă, când să iscă pe ceriū, însemnă că saū s-a născut un om mare, un împărat bună-oară, saū că are să fie războiū.

Dunga mare albicioasă de pe ceriū, numită de învățați calea lactee, se cheamă în popor *Drumul robilor*; să crede că ea e lăsată de D-zeu pentru călăuzirea înapoi spre țara lor a oamenilor ce scăpău de la robia păgînilor. Pe această cale se îndreptău de veniaū și creștinii noștri Moldoveni, cari se întimplău de scăpău de la robia Tătarilor. Despre aceasta se povestește următoarea istorie:

Că tare demult, au intrat Tătarii în țară aici și între mulți robi ce aū luat, era și o fată mare, de loc dintr-un sat din apropierea tîrgului Neamț.

Pe acești robi ducîndu-i în țara tătărăscă, după ce i-aū împartit între ei, fata și încă cu alți cîți-va au fost luați de un tatar, duși acasă și aleși: pe cei tineri puși în o cușcă mare de fier, iar bătrînii lăsați pe afară și întrebuințați la diferite munci. În cușca unde a fost vîrită fata cu ceilalți tovarăși. erau deja mai mulți oameni tineri și copii. Acolo li da de mîncare numai pîne cu miez de nucă, și lata vede că din timp în timp scotea cîte unul, care era mai gras, și pe care nu-l mai aducea înapoi. Pe aceștia-i mîncău, după ce-i frigeaū în chipul următor: Aveaū un cuptor mare pe care, după ce-l infierbîntău, aduceaū un rob ingrășat și punindu-l pe o teleguță anume făcută, ca o lopată cu roate, îl repeziaū în cuptor de viu, astupaū apoi la gura cuptorului și după ce se frigea, îl scoteau și-l mîncău.

Intr-o zi, ducîndu-se tătarii toți de a-casă, a rămas numai o tătăroaică bătrînă, însărcinată să gătească bucate pe cînd or veni ceilalți. Baba vine și scoate tocmai atunci pe acea fată din cușcă, o duce la cuptor și-i arată să se pue

pe lopată. Fata nu vroeste. Baba zice : —Pas fată pe lopată ! —Pas babă de-mi arată ! răspunse fata. Baba crezînd că fata vroeste ca ea să-i arăte cum să se așeze pe lopată, s'a pus să-i arăte. Indată însă ce fata a văzut pe babă pe lopată, repede i-a făcut vînt în cuptor, a astupat la gura cuptorului, apoi eșînd de-acolo și ne văzînd pe nimeni prin casă sau împrejur, a dat drumul la robii din cușcă și așa au fugit cu toții.

Tătarii cînd au venit înapoi, n'au găsit pe babă ; dar găsînd friptură în cuptor, s-au pus s-o minince. Cînd colo ce să vada? Friptura tare de n-o puteau trage în dinți. Indată s-au priceput ce e pricina și mai ales că negăsînd nici robii în cușcă, s-au apucat să-i caute. Robii aceia care erau toți acei robiți de-a ci din țară, se spune că în fuga lor, ședeau ziua ascunși prin stuhării, erburii sau deșișuri și numai noaptea mergeau, călauzindu-se în drumul lor după cum auzise, aici din bătrîni, *după dunga de pe ceriu*, și nu s-au înșălat.

În ascunzătorile lor din stuhării, de multe ori erau să fie găsiți, căci se zice că tătarii se serveau întru aceasta de niște paseri numite nagîți, care sburau pe de-asupra bălților și stuhăriilor și dacă descoperia acolo oameni, se repezau în jos din sbor spre ei țîpînd, și atunci cînd tătarii veniau să-i găsească, robii se cufundau în apă. Așa cu necaz mare și goi numai în piele, hranîndu-se numai cu rădacini sau ierburii, au ajuns acești scăpați de la robie, după vr-o 6 săptămîni, la un riu mare și lat, care după cel-au trecut, au aflat că e *Nistrul*. Acolo au așteptat mai multă vreme, pîndînd noaptea. dor vor vedea vr-o plută sau luntre, să treacă. Cînd într-o noapte pe cînd ceilalți dormeau într-un bunget de luncă, tovarășul ce sta de strajă, vede viînd o luntre cu cîți-va oameni spre mal. După statură și port, i s-a părut că n-ar fi tătari. S-a pus de pîndă la mal și care nu i-a fost bucuria cînd i-a auzit vorbind în limba moldovenească, și cînd i-a cunoscut că sînt moldoveni, s-a dat pe față, li-au spus în scurt tot și luînd și pe ceilalți tovarăși, au trecut cu luntra de cealaltă parte, unde li s'au dat îmbrăcăminte și apoi au venit

la satele lor. Fata aceea apoi s-a măritat, a avut copii, cărora li-aū istorisit ducerea și scaparea ei din robie și așa din copii în copii, prin tradiție, s-a păstrat și ajuns astă istorie pînă la acești de acuma, care mi-aū spus-o și mie.

Drăgănești (Suceava)

C. Teodorescu

C Î N T E C E

144. Foaie verde earbă lată
de trei zile strig la poartă
și tu dormi, dormi-ai moartă.
De trei zile strig la ușă
și tu dormi, dormi-ai dusă.
Foaie verde de matasă
dă-mi tu soră drumu-n casă
c-afară ploauă de varsă.
și nu ploauă cum să ploauă
că-mi rupe cămeșa-n două.
Auzi puică ori n-auri
ori nu vrei ca să răspunzi.
—Ba aud puiule bine,
dar nu pot veni la tine
că-î dușmanu lingă mine
cu două pistoale pline
cînd de cînd să dee-n mine;
unu-n tine, unu-n mine
să nu fac amor cu tine.

*
* *

Frunzuleana pădureț
oliolio frate răzleț
tu, de cînd ne-am răzlețit,
înapoi n-ai mai venit.

Ea te plîng surorile
pe toate cărările,
te plînge acea mai mare
cu lacrimi pînă-n paștale,
te plînge-acea mijlocie
cu lacrimi pînă-n călcie,
te plînge acea mai mică
frunza-n codru sa despică

*
* *

146. Pe cel deal, pe cel colnic
merge-o puică c on voinic,
și voinicu șuerînd
și puicuța suspinînd
Taci, puică, nu suspina
că te-oîu duce la mata
cînd a face plop pe pere
și răchita vișinele.

*
* *

147. Foaie verde de vizie
ici în vale la chilie
este-o toantă cu moșie;
locu-î bun, moșia-mi place,
dar cu toantă n-am ce face.
S-o dus toanta la ocol
discuță, cu capu gol,

şi vacile fug de mor
c-o gândit că-î boala lor;
iar viţelul cel balţat
o fugit pîn'o crăpat.
Foaie verde mă domnesc
mă duc să mă prăpădesc,
că cu toanta nu trăiesc.

* *

148. Foaie verde nălbă albă
fuge-o copiliţă-n grabă,
şi o strigă sfîntu soare:
fugi copiliţă mai tare
că vine Dunărea mare.
Las-să vie să mă mie
că n-am tată să mă ţie
nici mamă să mă mîngie.
Nu am soră cu dreptate
nici frate să-mi ţie parte.
Ia-ţi copilă ziua bună
de la tată, de la mumă,
de la fraţi de la surori
de la grădina cu flori.

* *

149. Foaie verde ş-o gherghină
unde pic, stric orî-ce floare.
rage-un boi într-o grădină
es-o fată şi-l îngină.

Farcaşa (Suceava)

151. Bun lucru, neică, la coasă?
ca un trandafir frumos
Mulţumesc mîndră frumoasă
cînd înfloare veara n dos.
ca o viorea din cocstă,
ce mi-o tae coasele
şi î rămîn miroasele.
—Fireai neică, sănătos,

—Taci fată, nu mă-ngîna:
cît îmi trăea soţea
beam apa isvoarelor,
păşteam earba munţilor,
da de cînd ea mi-a perit,
beu apa băltoagelor
pasc earba priloagelor.

* *

150. Frunză verde tămiiţă
coale'n vale'n poeniţă
este-o dalbă garofiţă;
trece un voinic în grabă
şi cu-a lui gură o 'ntreabă:
ori eşti fată, ori nevestă
ori zină din cer picată?
—Eu nu-s fată, nici nevestă
nici zină din cer picată,
ci-so albă garofiţă
răsă ită-n poeniţă.
Ia spune-mi şi D-ta:
eşti flecău ori însurat
ori zinariu din cer picat
—Eū mă chiamă brumărel,
dimineaţa pe răcoare
—Eū sunt floarea mazărică
şi de brumă nu mi-î frică.

T. Daniilescu

* *

152. Frunzuliţă foi de dres
rade-te, neică, mai des,

că mă 'nțeapă barba ta
și-mi strică rumeneala
și mă bate maica mea :
cu nuele cu smicele
peste gîtu cu mărgele,
cu peană de rățișoară
peste albă fețișoară,
cu peană de rindunea
peste dalbă fața mea.
cu stelbă de busuîoc
peste subțirel mijloc.

* *

153 Doamne, să nu mă omori,
c-am iubit două surori.
Una-n vale, alta-n deal ;
a din deal, ca un pahar,
a din vale ca o floare.
A din deal cere bumbac,
a din vale ce-o să-i fac ?
s-o sărut o dată bine,
să-i ție două-trei zile.

* *

154. De dragi, să ne avem
dragi,
dar nădejdea să nu-mi tragî,
că nădejdea de la mine
tot ca sîrma de subțire.
când o pui pe mărăcine
bate vîntu, nu se ține.

* *

155. Frunzuliță trei smicele
hai Anico la ceșmele,
la ceșmelele din dos
c-acolo e loc frumos :
numai sălcii și rogoz.

Sălciiile de umbrît
rogozu de tăvălit.

* *

156. Mai poftim Anico jos.
să-ți fac o coadă ș-un moț.
Să-ți arăt d'un pol frumos,
pol frumos și țerecat
și pe dungă și pe lat.

* *

157. De la Șit pîn la Șitoea,
mă bătut vîntu și ploae.
Vîntu, ploaea să mă bată
și soarele să mă arză.
numai puica să mă vază.

* *

158 Pe dealu Vișoreanu
mi-a înflorit mărgăritaru.
Mărgăritar înflorit,
cine mi te-a ciumpăvit ?
—Flăcăii de la cosit,
fete mari de la iubit,
neveste de la plivit,
dorobanți de rînd trecînd.

* *

159. D-ași iubi, cîți îmi sînt
dragi,
N-ar mai fi frunză pîn fagi,
nici guriță la dănaçi
Iubesc numai cîte una,
frunza par-că-o pui cu mîna,
dănaçii și-au perdut gura.

* *

160. Pe deal pe la Ialomiță

Trecui Prutu-n cela mal,
 maica mă plîngea oştean,
 trecui Prutu peste tot,
 maica mă plîngea că-s mort.
 Prutule apă vioară,
 face-te-ai neagra cerneală
 stuhu tău o penişoară,
 faţa ta o mesişoară,
 ca să scriu o hîrtioară,
 s-o trimet la maica-n ţară,
 să-mi dea bani de cheltueală.
 şi strae de primineală,
 şi-un cal bun de călărie,
 c-am să plec în bătălie.

—x—

166. Foaie verde de-avără-
 mească
 la Iaşi la curtea domnească.
 staū florile să-nflorească,
 trandafiri să-nbobocească.
 Staţi flori nu mai înfloriţi,
 că mie nu-mi trebuîţi,
 că n-am fraţi să vă-ngră-
 dească,
 nici surori să vă plivească,
 nici părinţi să vă privească.
 Numai lemnul domnului,
 şi cu floarea soarelui,
 staū pe poarta raiului,
 şi judecă florile,
 ce-au pierdut mirosnele.

Dolhasca (Suceava)

culese de T. C. Ionescu

Omul cu noroc

(Poveste)

Acuma zice că erau odată doi fraţi : unu bogat tare, celălalt de bogat ce era singur nu-şi mai ştia de rostul bogăţiei ; celalt sărac lipit pămîntului, şi cu o casă de copii, cît nu-şi mai da samă ce să facă şi să dreagă, doară i-ar putea hrăni. Şi fratele cel bogat — precum sînt toţi bogaţii — cu nimică nu agiutără pe cel sărac, ci cînd îi cerea cîte ceva ca să nu-î moară de foame cei flămînzî de pe cuptor, îl puneă să-î muncească la casa lui cît ţi-î ziu-lica de mare, şi cu vai nevoe îl răsplătea cu un căuş de făină.

Fratele cel sărac s-a luat şi el într-o noapte şi s-a dus pe lanul trăţine-său, ca să culeagă spicele căzute, să mai vie de hac toamei care sfredelea pîntecele copiilor. Cînd

mai ajungea la capătul lanului, văzu un om îmbrăcat cu strae albe. Și-i zice omul cela cu strae albe:

—Ce cauți pe aicea, omule?

—Ia culeg și eu câte un fir de griu picat, ca să-mi hrănesc copiii.

—Uite-te, omule, că fratele tău doarme în pat și-i îndes-
tulat cu toate și n'are nici o grijă, pentru că eu sînt no-
rocul lui, și muncesc pentru dînsul.

—Dacă ești norocul frăține-meu, spune-mi te rog, un-
de-i norocul meu?

—Norocul tău șede la crîșmă, după masă.

—Ia *hardeați* de mi-l arată și mie, să-i dau o palmă.

Și s'au dus amîndoi la crîșmă și i l-a aratat.

Și a zis norocul omului aceluî sărac: «să te scoli la
miezul-noptii și să ieși o traistă, și să te duci în cutare
vîrf de munte, și să te uiți în toate părțile, și unde-î vedea
foc, acolo să te duci. Și are să-ți zică un om: ce cauți? și
tu să zici: norocul meu. Și are să te întrebe: ai traistă?
și tu să spui: am; și să faci cum te-a învățat el.»

Și s'a luat omul cel sărac într-o noapte și s'a dus în
vîrfurile unui munte, și s'a uitat în toate părțile și într-o
zare, hăt departe, a zărit un foc. S'a dus acolo la focul
acela și a găsit un om care l-a întrebat ce caută. El i-a
spus că-și caută norocul. Omul l-a întrebat dacă are traistă;
el i-a spus că are. Atunci omul acela i-a pus cărbuni în
traistă și i-a zis: «du-te acasă și să-i sameni înprejurul
casei.

S'a dus omul acasă și a sămănat cărbunii înprejurul ca-
sei, precum l-a povățuit cel de la foc, și într-o noapte au-
de afară un huet strașnic: zbieraū oile, răgeaū vacile, ne-
chezaū caii, se zburătăceaū rățele și gîștele; mă rog,
ograda lui era plină de tot felul de dobitoace.

Și așa, omul cel sarac s'a îmbogățit mai dihai de cît
frate-său, că dacă are omul noroc, macar să samăne și
cărbuni, și tot se face.

(Auzită de la un muntean din satul Mădeiu jud. Suceava)

Arthur Gorovei

DRACUL

Dracul, satana, scaraoschi, ucidă-l crucea, diavolu, necuratu, e duşmanul cel mai neîmpacat al omului şi a lui D-zeu. Dracu e suflarea cea mai rea de pe pământ; el nu vrea nici o dată bine omului, ci tot răul; şi chiar dacă pe pământ îl ajută pe om de se îmbogăţeşte, aceasta o face cu scopul de a-l lua sufletul, cînd va muri.

În dracu sînt întrupate toate relele de pe pământ. El nu îndeamnă pe om de cît la fapte rele. Unde-s beţii, tâlhării, omoruri etc. dracu e căpitan.

Dracu e făcut tot de D-zeu; lui i-a dat D-zeu puterea să chinuească pe cei ce nu lucrează bine. De frica lui D-zeu, diavolu se cutremură. Iadul e întruparea gospodăriei lui scaraoschi, căpitenia tuturor dracilor.

Pe dracu l-a făcut D-zeu din nişte îngeri ce se urcau mai sus de el. Dracu locuieşte în ori-ce parte a pămîntului, căci așa l-a blastamat D-zeu cînd a căzut din ceriu. Dracii sînt în aer, în apă, pe pământ şi sub pământ.

Dracu se arată sub multe forme; sub forma tuturor vieţărilor se arată, numai în chip de vacă-nu.

Dracu, unora se arată sub forma de motan, unora sub formă de cîine, ori herbece etc. Cînd e sub forma de copil, are în cap fes roş, e îmbracat în negru, e cu ochii scînteetori, la labe are unghii mari şi cănci lungi şi cu o gură cît o şură.

Pe dracu greu îl cunoşti une-ori, şi foarte uşor cite-o dată: el se cunoaşte de pe ochi că-i sînt roşii şi scînteetori, şi de pe aceea că mai mult noaptea se arată, cînd după el curg scînteii.

Dracu de nimic nu se teme, ca de cruce; cînd faci cruce, el fuge în codrii şi în pustii. Dar ca să nu-ţi poţi face cruce, el îţi ia puterile şi atunci omul de vrea să scape de el, trebuie să-şi facă cruce cel puţin cu limba, că tot scapă. El se arată omului numai de cu sară şi pînă la miezul nopţii; cum or cînta cucosii de miezul nopţii, dracu şi toate slugile lui, părăsesc pămîntul.

Tovărăşie cu dracu fac numai vrăjitorii moşnegi ori ba-

bele : cu oameni tineri, fără minte, dracu nu face tovărășie. Dracu face tovărășie numai cu acei oameni ce-s chiar draci sub forma de om ; el le dă în slujbă un drăcușor mai mititel numit spiritaș. Sufletul celor ce fac tovărășie cu dracu, rămâne dracului ; cine face tovărășie cu dracu, greu scapă de el. Greu ese din trup sufletul celor ce s'au dăruit dracului și au făcut tovărășie cu el. Numai slujbele sfinte și cetaniile pot desface tovărășia omului de dracu ; și chiar și atunci dracu de ciudă tot face șotia omului, că-i sacă o mină ori un picior, ca să-l pedepsească pentru necredință.

Dracu intră în toate locurile pînă și în biserică, în altar însă nici o dată nu intră. În biserică nu intră cînd mirosă a tămie. Mirosul tămiei nu-l poate suferi. Dracul cînd e în serviciul omului, se hrănește cu pîne și mîez de nucă.

Dracul e stăpinul tuturor comorilor îngropate de oamenii iubogățiți prin ajutorul lui. Dacă o comoară arde — căci comorile trebuie să ardă cel puțin odată în an — de la ameză pînă la miezul nopții, atunci stăpinul acelei comori e necuratu ; dacă însă comoara arde de la miezul nopții înainte, e curată.

Dracu are în stăpinire toate duhurile necurate : el e tovarăș cu strigoii, stafile, mama pădurei etc. pe care îi împuternicește și-i ajută.

Povești cu dracu sînt foarte multe : în multe din ele dracu e picilit de om. Poporul are obiceiul de zice cînd pomenește numele dracului : cruce de aur cu noi, căci dracu de nimic n'are frică mai mare ca de cruce. Ori unde sînt cruci, ori unde e inhibuit semnul crucei, dracul fuge.

Cînd trăsnește, Sf. Ilie pușcă după dracu, pe care-l urmărește.

Dar poporul mai spune cîte-o dată și aceasta : „*Ce drac mai mare, mai rău și mai fără inimă îți trebuie ca omul?*”

M. Lupescu

Mama pădurei

II 1)

Ci-că era odată o fată și se duse în pădure după uscături, și se întâlni cu mama pădurei. Mama pădurei îi zise: „fată bună și frumoasă, vino desară la mine cu furca, că ț-o-iu da multe bunătăți pentru mîncat. Fata ascultă. Se duse deci acasă, își luă furca și mai multe caere, și ducîndu-se în pădure, după multe căutări, fiind-că era noapte, dete peste bordeiul în care ședea mama pădurei. Ea strigă la ușă să-i dea drumul, dar mama pădurei îi răspunse se mai aștepte puțin. Mama pădurei frigea o mină de om pe foc ca s'o mănince: după ce o fripse, o vîri sub laiță, apoi se duse și-i dete drumul. Intrînd fata în bordeiul, mama pădurei îi zise să se încălzească, că eî mă duc în pod în pod să-ți aduc mere, pere, nuci, alune și alte pentru mîncat. Atunci un șorecuț eși dintr'o bortă și zise fetei: „fată mindră și frumoasă, hai cu mine în bortă, că mama pădurei s'a suit în pod sa-și ascute dinții și să te mînce“. Fata-și luă furca, fusul, caerele și se duse cu șorecuțul în bortă. Fata se duse acasă pe sub pămînt, ear mama pădurei pe de-asupra vroea ca s'o prindă. Atunci fata intră în casă, încue ușa bine și ca să nu poată intra mama pădurei, răsturnă toate lucrurile din casă cu gura în jos.

Mama pădurei strigă la multe lucruri să-i dea drumul, dar ele răspundeau: „nu pot, căci sint răsturnat.“ Ajunse și la litra de pe poliță, care o uitase să o răstoarne, dar cînd vroi să se ducă să-i dea drumul, pică jos și se sfărîmă în mîi de bucăți; și alt-tel scăpă fata de mama pădurei, care vroea s'o mănince.

Din Preutești (Suceava)

V. Radovici

1) Vezi No. 5 pagina 151.

Balaurii

Sub numele de *balauri*, poporul înțelege niște dihanii de șerpi mari peste măsură, lungi de o prăjină ori două, groși cât omul, puternici, feroși, ce varsă foc din gură, având cîte douăsprezece limbi, ce trăesc prin codri cît sunt tineri, dar cari după ce-și fac stagiul cerut de condițiunile de-a fi balauri, se urcă în nouri pe care-i conduc în toate părțile. Poveștile noastre ne spun mai toate cîte-ceva despre balauri: poporul atribue balaurilor o putere grozav de mare, putînd înghiți oameni voinici cu arme cu tot, unora atribuindu-le puterea de fi nazdravani, grăind cu feți-frumoșii care se luptă cu ei. Chiar și sf. Ghîorghe avu a se lupta cu un asemenea balaur, izbăvind de moarte pe fata împaratului, ce sorții o destinase a fi prada acestei urite liște, ce nu se hrănea de cît cu sînge de om. Balaurii se fac din șerpi: într'o anumită zi primavara se string la un loc o sumedenie de șerpi și mai mari și mai mici, și mai tineri și mai bătrini, și toate aceste jivine își amestică babele la un loc și alcătuesc o peatră scumpă ce o înghite unul dintre ei, cel mai puternic. Operația aceasta se numește *șiertul mîrgelci*. Șerpele ce-a înghițit peatra scumpă, după ce a dovedit pe toți ceilalți șerpi, fuge prin păduri și prin codri, și dacă 7 ani de zile nu vede față de om, atunci din șerpe se face balaur. Balaurii sălășluiesc în nouri și mai ales în cei ce aduc peatra. Purtătorii acestor nouri sînt balaurii, care de multe ori cad pe pămînt, rupîndu-se cu ei o bucată de nour.

Cînd cu vre-un balaur se rupe o bucată de nour, atunci în acele părți vine pohoîn mare de încăcă multă lume. Șerpele neputîndu-se sui iar în nouri, fuge prin munți, și îndată ce-l vede față de om, piere.

De multe ori lucrătorii de la cîmp, cînd văd nouri negri și furtunoși, printre fulgere îi arată și coada balaurului ce conduce nouri.

Dealul-Șerpului de lingă Crucea, com. Broșteni, județul Suceava; Dealul-Balaurului de lingă Dobreni, jud. Neamț;

Groapa Şerpelui de lângă Baea, jud. Suceava etc. ne povestesc istorii despre aceste lighioi urite și spăimintătoare.

Balaurii pot avea și aripi: balaurii cu aripi zbor în noaptea: unia din ei au câte 7, 9 și chiar 12 capete: unii balauri sînt atît de mari în cit din ei poți încarca și sute de cară de hoit. Unii balauri au guri așa de mari, de ajung c'o falcă în cer și cu una în pămînt.

Poporul, în genere, de aceste lighoi are scîrbă mare, și cu atît mai mult se teme de el cu cit crede că dracu, cele mai de multe ori, se intrupează sub forma de șerpe.

M. Lupescu

STRIGOII

Oamenii cari nu mîncă usturoiu, și se feresc de tîmîe în viața lor, sînt *strigoi*. Ei se cunosc, cit sînt în viață, de pe aceea că au coadă, iar după ce mor, mormîntul lor este lasat în jos mai mult de cit la ceilalți morți și are o hotă la un capăt, pe unde esă strigoii noaptea. Strigoii și strigoaicele, în spre ziua de sf. Andrei, se string pe la crucile drumurilor sau pe la hotare și se bat cu limbele de la melițoi și melițoaice, ori cu coase. Se spune că bataea începe cînd unul zice: *usturoiū roș* și încetează cînd unul zice: *usturoiū alb*, ori cînd cîntă cucoșii de miezul nopții. Ei cînd se bat, rostesc cuvintele: *dau da nu taiū*.

Oamenii se tem de strigoi și de aceea în spre ziua de sf. Andrei mîncă usturoiu, se ung cu el pe la umeri, piept și genunchi, ung pe la ferestre în formă de cruce, pe la uși, pe la porți, pe la ocoalele vitelor, țitele vacelor, coarnele boilor, limbele la melițoi etc. Strigoii vine și strigă la fereastră: „ai mîncat usturoi?” Dacă omu-i răspunde, îl muțeste, iar dacă tace, se duce n treabă-și. Pe cei ce nu mîncă usturoi spre Andrii, îi pocesc strigoii. Cînd intilnește strigoii pe un om, îl fugărește, dar nu pune mîna pe el și de nu fuge omu, îl muțeste. Strigoii vii, tot deau-

na spre sf. Andrei se culcă afară; iar cei morți es din mormint pînă la trei ani și vin noaptea pe la casele lor fără să facă ceva celor din casă cu care și vorbesc, stînd tot deuna pînă la miezu nopții. Unii povestesc că chiar strigoii vii, nu se duc toți cu trupul, ci la unii, adormind în spre sf. Andrei, li ese numai sufletu care se preface în fel de fel de animale, și dacă trupul acestor strigoii este mutat din locul unde s'a culcat, rămîne mort căci sufletul întorcîndu-se și ne mai găsind trupu în locul în care l-a lasat, se duce pe ceea lume.

Iată și cîte-va povești relative la strigoii.

Era odată un om care, cît a trăit el, totdeauna în spre ziua de sf. Andrei se culca afară, din care pricină îi și ziceau oamenii că-i strigoii. Murind omu ista, eșia în toată noaptea din groapă și venia acasă la nevasta lui, ședea pînă ce cîntau cucușii de miezunopții și dispărea. Biata femeie îngrozită de astă întîmplare, se plînsese la o babă, care-o sfătui așa: „du-te acasă, așteaptă pînă a veni el, și cum l-î vede că intră'n casă, tu te și-apucă de te spală, te piaptănă, te oglindește, te gătește și nu-i răspunde nimic pînă ce nu-i fi gata, iar atunci zi că te duci la nunta frate-său, care se însoară și ia pe soră-sa, atunci el are să zică că nu se poate, dar tu spune-i: „nu se poate cei morți la cei vii, da asta se poate, și pe loc are să crăpe.“ Un *mulțumim* și *bogdaprosti* eși din gura temeei, care ducîndu-se acasă și făcînd cum a învățat-o baba, a scapat de strigoii.

*
*
*

Un biet om sărac se întorcea în spre sf. Andrei, cu un tăbultoc de la moară, și trecînd pe la niște cruci de drum, văzu un joc de oameni; el aducîndu-și aminte că-i spre sf. Andrei, și că aceia trebuie să fie strigoii, zise: D-zeu să vă înmulțească jocu; iar ei răspunse: D-zeu să-ți înmulțască făina în sac. Și mergînd omul acasă, multă vreme a mincat din făină și nu se mai sfirșia. Femeea și copiii tot îl întrebau într-una că ce minune-i asta de nu se mai gă-

teşte făina din sac? El li spunea că-i bun la D-zeu, dar ei tot nu-l slăbiau cu întrebatu, pînă ce într'o zi îl scoase din sărute de le spune drept, şi din ziua aceea s'a sfîrşit şi făina din sac.

*
* *

Ci-că a fost odată un om care avea femeie strigoaică şi tocmai de sf. Andrei o păli de copil. Femeia zise barbatului aşa: măi barbate, du-te de ia limba de la melitoiu, mergi la crucele drumului, fără să vorbeşti cu cine-va. chiar de te-ar întreba; dă de nouă ori în pămînt cu limba melitoiului şi zi din gură „daū dar nu taiū.” Barbatu ascultă pe femeie, se dusă, şi în loc să zică cum îl învăţase de acasă, el a „zis daū şi taiū” şi cînd veni acasă îşi puse mînele în cap, căci găsi femeia toată tăietă.

*
* *

Unui om îi muri femeia în pripă şi fiind el întreat cum şi ce boală a avut femeia lui, povesti ast-fel: Asară (spre sf. Andrei) ca nici odată, nevasta mea, D-zeu s'o erte, s'a culcat mai de vreme: eu am mai stat cît am mai stat dinaintea focului şi de la o vreme, sculindu-mă să merg să mă culc, oameni buni, Doamne păzeşte, (omul se bātu cu mîna peste gură) cruce de aur în casă, ¹⁾ pe gura femeii eşia o pară (flacără) roşie! Mî-am făcut cruce şi n'am mai văzut nimică. Am strîgat nevasta să se scoale, ea n'a răspuns; am început a o scutura, am luat-o din locu cela, am pus-o pe cealaltă laiţă, dar pace bună, ea era moartă, ca toţi morţii, cum o vedeţi şi acum. Iar babele de prin prejur, după ce mai scoase cîte un suspin, zise: sarace om, de ştiaî tu de mai înainte că femeia ta îi strigoaică, tu n'o mutaî din locul în care s'a culcat şi ea nu muria. căci para cea roşă, a fost sufletul ei care cînd s'a întors înapoi, n-a găsit trupu unde-l lasase şi s'a tot dus pe cece lume.

1) Romîniî cînd povestesc ceva în care-l amestecat ucigă-l Crucea. zic: „cruce de aur în casă” mai des unde sînt copii mici, să nu se apropie necuratu.

Odată muriau oamenii într-un sat de se stingeau, nu alta. și nimene nu-l tăia prin cap ca ce ar fi pricina. Își descintau, își desfăceau, își cetiau, își făceau st. maslu și tot de geaba. Un moșneag, vorbind într-o sară cu baba lui de minia asta a lui D-zeu ce căzuse pe sat, îi spune că el de cite-va nopți tot aude trăgînd clopotul la biserică. «Ian taci moșnege, îi respuse baba cam suparată, ia! și se pare, unde-l tot auzi ziua. In vorba asta numai ce intră și un megieș. — Buna vremea. — Mulțumim. — Da ce se mai aude prin sat, nepoate? Ia rău, moșule. că azi s'a dus și Gheorghe a lui Ion și i-a ramas o casă de copii. Un D-zeu să-l ierte și un oftat eși din peptul tuturo-ra. «Doamne nepoate, hodinit-ai astă noapte? Hodinit și nici pre căci, așa după ce-a înoptat hăt bine, numai ce-aud ciniî bătînd în colo'n jos, și gîndind că nu cum-va, să dea dihania la poeata cu oile, am eșit afară. dar nu era nimic. Cînd dau eu să intru în casă, numai ce aud clopotele la biserică.

Dar oare ce-a mai fi și asta? Îmi zisei în gîndul meu și mai stătuîu să văd mult timp a trage. Mi se urîse stînd afară, și clopotele nu mai încetau. De la o vreme m'am dus in casă și tot am auzit pînă ce am adormit. Azi dimineață m'am înilnit cu vărul N. și mi-a spus și el că de cită-va vreme tot aude trăgînd clopotele noaptea și de vr'o două nopți a ascultat și el înadins și zice că numai pînă la miezu nopții s'aude trăgînd și de-acolo stă.

Orî-ce să fie asta, moșule? Hm, du ce să fie dragu moșului? Ia la biserica noastră, trebue să fie ingropat un strigoiu, care în toată noaptea esă din mormînt și trage clopotele, și de nu i om pune capăt, are să se stîngă tot satu. Saracu de mine, moșule! Și ce-î de făcut? Ia mîne pînă'n ziuă să mergem la popa să-î spunem, să luăm ciți-va oameni, un par de stejar, cite-va căciuliî de usturoiu și să mergem la biserică, să căutăm mormîntul care a fi mai lăsat în jos, și a avea o bortă la cap, c'acela-î cu strigoiu. Vom bate parul drept prin inima strigoifului, i-om da drumu usturoulvi e borta de la mormînt ca să-î meargă în gură și așa ne-om mîntui de strigoiu. — A doua

zi făcu moşneagul precum făgăduise şi de atunci nu s-a mai auzit noaptea trăgînd clopotele la biserică, dar nici oameni n'aū mai murit ca mai nainte.

Din Dolhasca (Suceava)

T. C. Ionescu

Spirituşul

Spirituşul snū spiriduşul e un drăcuşor mic, ce-l aū unele babe şi unii vrăjitori, cu care se servesc în săvîrşirea farmecelor lor. Spirituşul e un tel de slugă a unui drac ce are în stăpînire pe baba ori vrăjitoarea care face farmecele. Spirituşul e dat unor vrăjitori pe anumit timp, unia au spirituş toată viaţa lor şi aceştia la moartea lor se chinuesc mult de tot. Spirituşul se hraneşte cu mîez de nucă şi alte lucruri bune. Săteanul cu spirituş, in biserică ori la casa popei nu trebuie să meargă.

Cu spirituşul se fac toate farmecele, se aduc calare pe prăjini ibovnicii la drăguţele lor, se omoară ursitele ibovnicilor cu drăguţe, se ia mana vitelor, se mulge lapte din inima carului, se tămăduesc boalele ce zghihue pe oameni, etc.

Spirituşu se ţine în dilerite locuri dar mai ales în ulcioraşe mici de mar. aură ori pămînt alb.

Cînd un bolnav e chinuit de necuratu, numai cu ajutorul spirituşului îl poţi scapa; vrăjitorul atunci pune la încercare spirituşul său, şi dacă dracu ce chinueşte pe bolnav e mai slab ca spirtuşu, acesta îi făgăduşte însănătoşarea şi alungarea necuratului din cel bolnav; dacă însă spirituşu e mai slab ca necuratu ce chinueşte pe bolnav, acesta atunci nu făgăduşte bolnavului însănătoşire şi fuge de el, căci se teme să nu supere pe necuratu din bolnav.

Mai de mult, erau o mulţime de babe ce aveau spirituş!; spirituşu în acele vremi se putea vinde; astăzi însă, şi aceasta nu se poate esplica, spirituşul se găseste foarte rar.

Și s'acolo unde este, nu-î tare și voinic ca în vremile vechi. Cum babele întrebuițează spirituşu în serviciul lor, nimeni nu poate ști; acesta e un secret foarte mare. Ba față cu pantalonarii, și cele ce cătră altă lume povestesc că au spirituş, cătră ei îl tăgăduesc.

Povești, susținute de adevarate, în care spirituşu duce călare pe prăjină pe ibovnic la drăguța lui, sînt foarte multe. Multă lume adeverește aceste povești și afirmă c'a văzut asemenea întîmplări cu ochii lor.

Așa cînd eram copil, de la niște babe din Spătărești [Suceava], am auzit următoarea povestire, ce spuneau c'au văzut-o ele însăși :

Intr'un sat era un cioban ce se dăduse în draguste cu fata unei babe. Baba știe multe drăcării și n'ar fi voit ca ciobanul să se depărteze mult de ea, ca nu cumva să-și găsească altă drăguță, și pe fata ei s-o lese cu buzele umflăte. Ciobanul, în tovărășie cu alții, se dusesese la cîmp, să erneze cu oile acolo, fiind că finul în părțile acelea e mai estin, și nu ascultă de rugămințele babei și ale fetei spre a nu le părăsi; se vede însă că ciobanului nu-î mai era dragă urăciunea babei, căci nu le ascultă și se duse.

Intr'o sară vine la babă un străin s'o roage de găzduire pe noapte, că-î drumeț și l-a apucat noaptea pe acolo. Baba îl primește, îl ospătează cum poate, și-l culcă pe laiță sub icoane.

Străinul, care observase pe babă și pe fată că tot șoptesc și vorbesc de cine-va, temîndu-se ca nu cum-va să fie vorba de el spre a-î face ceva, nu putu adormi. Intr'un tîrziu baba scoate din pălămida lăzei un ulcioraș cu două torți și-l pune lîngă foc începînd a descînta, îl tot învîrtea c'un bețișor de alun; cu cît ulciorul se apropia mai tare de foc, cu atîta striga mai tare «Ștefane! Ștefane!» și cu cît îl depărta, cu atîta striga mai rar.

Intr'un tîrziu, numai ce aud o zupăitură ca cum s'ar scutura cine-va de omăt. și în casă intră un flecău nalt și frumos, care nu era altul de cît ciobanul ce fugise de fata babei, adus de spirituşu babei călare pe bățu lui ciobănesc.

Poveștile cu spirituşu, întăresc credința în asemenea lucru; ele sînt foarte variate și tind toate a demonstra puterea babelor ce vrăjesc cu spirituş.

M. Lupescu

Medicină populară

XX

Șerpî în pîntece

Cînd omul minîncă lapte dulce, să nu se culce în locuri gunoioase, și prin dudăe unde trăesc șerpî, căci îndată ce mirosă șerpelui a lapte dulce, vine și se vîră în pîntece.

Cînd șerpele e în pîntece, cu greu se poate scoate: omul ce are șerpî în pîntece are burtă mare, e galben la fața, simte o mîncărime la inimă și tot îi vine să verse.

Ca să scoți șerpele din om, se procedează așa :

Se pune într'un ceaur lapte dulce și se fierbe pînă la clocot; se leagă bolnavul de picioare și se spînzura cu capu în jos așa ca gura bolnavului se fie în dreptul ceaurului. Omul trebuie să stea cu gura cascătă și să răsufle aburi de lapte.

Cînd șerpelui îi vine aburi de lapte în gură, își ia drumul pe gură ca să iasă la lapte și slobozîndu-se în jos este pe gură în ceaurul cu lapte care fiind fierbinte, se opărește. Cu descîntece șerpîi nu es afară. Unii oameni mărturisesc că au văzut cu ochii lor cele scrise mai sus.

XXI.

Picinginii

Picinginele sînt niște piete scorțoase pe pelea omului, care atacă pielea, o fac scorțoasă și produce o mîncărime teribilă de-ți vine să rupi pielea; une-ori scărpinatul ajunge

pină acolo că începe să dea sînge din pată. Picinginii se fac pe părțile descoperite, mai ales pe mîni, obraz și picioare.

De picingini te umpli: picinginele se lătesc așa că de unde la început era ca o părăluță, une ori ajunge să se întindă pe tot brațul.

De picingini scapi greu; descîntece n'are. Spălătura deasă cu zamă de tutun ori cu leșie iute; ungera cu scrum de tutun cînd el se scoate din ciubuc ori țigaretă. ungera cu usturoi pisat amestecat cu miere, sînt mai tot deauna leacurile cele mai nemerite pentru ca să scapi de picingini. Dacă nu te tîmăduiești nici așa, ia praf de pușcă, cărbuni și unt de oi rînced și iute. amestecă-le la un loc și unge-te, și fii sigur de scapare.

XXII

Șuhăria (gutunariu, guturaiu)

Șuhăria e o boală ușoară ce vine cu durere de cap și curgere de apă pe nas. Șuhăria apucă pe om mai mult iarna cînd umblă prin frig. De șuhărie scapi tragînd pe nas apă rece, ori fum de lăină, ori fum de coji de ceapă arse. Trage pe nas și rachiu, că încă-i bun.

XXIII

Trîntitura

Trîntitura e o boală de picioare, ce se face în talpa piciorului. Ea se naște cînd calci în locul unde s'a trîntit ori s'a tîvălit un cal. Trîntitura o fac numai oamenii ce umblă desculți. Ea se face obicinuît în călcăiul piciorului și produce o durere așa de mare, că cel bolnav numai o gură ține.

De trîntitură scapi cu greu de nu pui nimic; dacă pui ceapă coaptă în foc, ori ceară de albine, ea coace mai din timp și scapi.

Dacă vrei să scapi mai ușor de ea, pune la picior găinaț

de găscă, cu rădăcină de brustur ¹⁾] prăjite pe foc într'un
hirb.

Cînd ea s'a copt, sparge-o pe ac cu cuţitul.

Descintece de trîntitură nu-s.

XXIV

De potcă

Potca vine cu durere de cap mare şi cu curgere de sân-
ge din nas; ea apucă pe om momentan. Poate să fie omu
sănătos şi cît te-ai întoarce în dreapta ori în stînga
te-a şi prins boala.

Potca ²⁾ se vindecă, prin descintec; iată-l:

Intr-un vîrf de munte nalt
o şerpoiacă o fatat:
nouă puî o fatat
cum o fatat
aşa o crapat.
Aşa să crăpe să răscrăpe
toate pociturile
toate deochiturile
din crierii capului
din faţa obrazului
din zgîrcea nasului
din buric
de sub buric
din băerile inimei,
din născut

1) Brusturu e o burueană.

2) Baba Antaloaea din Broşteni de la care am cules mai multe
descintece mi-a zis într-o zi: „Poi domnule, dumneta vraf să şti
tăt. Cîte boalîşi descintoci ţ-am spus ieû şi cum li-ai scris şi cum
leşti şi cu minte, poţi să te faci doftor; da si-ţi ajute D-zei că
leşti cu inimă bună.

Entă-mă-s cu licenţa in medicină de la Antaloaea! Pas nevoe
de amu de la mine.

de sub născut,
 din picioare, din mîni,
 din toate a omului,
 și să rămie I. curat, luminat
 cum D-zeu sfintu l-o lasat.
 Descîntecu de la mine,
 leacu de la D-zeu sfintu.

Descîntecu se face în căciulie de usturoiū, în care se împunge cu un ac, ori cu un vîrf de cuțit. Usturoiul se pișază, se face mujdeiū, gustă din el bolnavul, se spală cu zamă și, ce rămîne, se pune cu vasu într'un par.

XXV

De fapt

Faptul e o boală ce se declară la om prin eșirea unor bube late pe tot trupul omului, mai ales pe față și pe mîni. El produce dureri mari de cap, greutate în tot corpul și o slăbăciune grozavă. Pe față es atîtea bube, în cît cel bolnav abîa vede cu ochii.

Faptul se dă omului de dușmanii săi; se dă de ursită ursitului, de ibovnică nevestei ibovnicului, ș. a.

Faptul se descîntă într'un vas și se varsă în calea celui ce te ție ciudă pe el, pe unde umblă el mai sigur. Faptul se prinde de-o dată de cel ce-l ia; de se va întîmpla să treacă pe acolo vre-un dobitoc, faptul se ia pe dînsul. și dobitocul moare în dureri.

De fapt scapi desfacîndu-ți în apă neîncepută. Se aduce de la lîntînă apă neîncepută, se descîntă în ea cu un cuțit, și pe urmă se toarnă pe cel bolnav din cap pînă în picioare după ce s'a lasat în piele. Descîntece de desfăcut de fapt sînt multe, doftoroaele nu le spun. c'apoi își pierd leacul.

De fapt poți scapa spălîndu-te și cu stropi de la moară luați dimineața înainte de a răsări soarele. Faptul nu e numai de-un soiū, ci de 99 de soiuri și cu multe feluri de meșteșuguri făcut și dat.

XXVI

Răul copiilor

De răul copiilor zac numai copiii de la 1—7 ani. Această boală apucă pe copii la sfârşitul fiecărei luni. Cind boala se arată, copiii ard, sint troinici, bvliguesc, ţipă prin somn, ba pe unii îi apucă şi neputinţa. Greu scapă copilul de răul copiilor; orî-ce i s'ar face, pînă la 7 ani tot nu e scapat de tot. Răul copiilor unor copii le strîmbă trupu, le strică pieptul, le strîmbă spinarea ş. a. El se iscă din mpăriet.

De răul copiilor scapă prin descîntece şi prin scăldători cu buruene negre. Scăldătoarea se face în timpul cînd copilul nu-î bolnav, şi se face dimineaţa înainte de răsaritul soarele.

Copilul e dezbracat în piele şi i se toarnă scăldătoarea din cap peste tot trupu.

De nici o boală nu se feresc babele ca de asta, căci ele cred că răul copilului e trimes de necuratu. Descîntecul pentru orî-ce în lume nu ţi-l spune. De răul copiilor mai scapă copiii purtînd la git 9 zile o hărtie scrisă cu nişte ameninţări contra boalei, care se dă în urmă pe o apă curgătoare.

Boala se scrie numai de oameni mari nu şi de băeţi, de care se crede că se leagă dacă nu scriu bine. Mî-aduc a-minte că eram băet în clasa I-a la gimnaziu, cind mama fu rugată de o babă să mă lese să-i scriu răul copiilor cum mi-a spune ea, şi mama nu m-a lasat, temîndu-se să nu se ice pe mine boala altora. Rar mai găseşti acum *scrisul răului copiilor*. În Bogdăneşti era unu Savu care le scriea. I. am văzut eu scriindu-le, însă nu puteam ceti, căci el scriea boala cu litere vechi 1).

1) Cine cunoaşte scrisul acesta, e rugat să-l culeagă şi să-l dea publicităţii prin revistă.

XXVII

Peri răi

Peri răi se fac pe partea de cătră globul ochilor a genelor (pleoapelor). Cînd cresc, ei înghipă în globul ochilor și produce o durere foarte mare; atunci ochiul începe a se înroși și nu scapi de durere și suferință pînă ce nu ți-i scoate cine-va. Peri răi se smulg cu anumite cleștișoare și numai de anumite doftoroae. În Șoldănești, lingă Fălțiceni, era o doftoroae renumită pentru zmulgerea perilor răi. Nu toți oamenii pot să-i cunoască, căci peri răi sînt foarte mici. Cleștele de smuls samănă cu cimbistra, dacă dacă nu cum-va se zmulg chîar cu cimbistra. Doftoroaea nu-și arată instrumentele de chirurgie la fie-cine și mai ales pantalonarilor.

XXVIII

Buboele

Buboele se fac la părțile moi ale trupului; de ele te umpli. Cînd încep a se face, dacă le spurci ori le ungi cu *ceară din urechi*, atunci scapi de ele. Buboele dor tare; cînd se fac multe și mai mici se zic și *funigei*.

Buboele nu se descintă; ele să tîmăduesc ușor.

Înainte de a fi copt, pune pe el ceapă coptă'n foc, ori preșară cu cenușă de *nod de funie găsit*, ars în foc.

Unia mai pun pe buboe parale, gologani de 2, 5 sați 10 bani, după mărimea buboiului și după ce-l ține o noapte, îl zvîrle'n drum, crezînd că găsindu-l cine-va, buboiul se va tîmădui și va trece ast-fel la cel ce-a găsit gologanu.

Unia în loc de gologani fac roțițe de scoarță de fag, le pun pe buboi și apoi legîndu-le în o cîrpă, le svirle'n drum.

M. Lupescu.